Program Våren 2021

Naturskydds föreningen

Bra miljöval bevakar åt dig

Lerum Floda Stenkullen Gråbo Sjövik Tollered Olofstorp

c/o Olov Holmstrand Torphagebacken 11 • 443 38 LERUM

Besök vår hemsida
https://lerum.naturskyddsforeningen.se

Insektshotell. Bild: Moa Björnerås

Förnyelse!

Covidpandemin under 2020 gjorde att mycket blev annorlunda och än är det inte slut. För att begränsa smittspridningen infördes restriktioner i samhället. Åsikterna om detta har varierat från krav på total nedstängning till klagomål över inskränkningar.

Även vår verksamhet i Lerums Naturskyddsförening fick anpassas som mycket annat. Nu tycks de flesta räkna med att allt återgår till det normala, när tillräckligt många har vaccinerats. Bokningarna av flygresor ökar snabbt och den uppdämda konsumtionen väntar bara på att komma igång. Blir allt bra då?
I skuggan av pandemin har miljöfrågorna fått mycket liten uppmärksamhet. Detta trots att utsläppen av växthusgaser fortsätter. Trots nedstängningarna var 2020 i Europa det allra varmaste året som uppmätts, 0,4 grader varmare än det hittills varmaste året 2019. Globalt var år 2020 lika varmt som det hittills varmaste året 2016 och det sjätte året i en rad av exceptionellt varma år.

Skövlingen av naturen fortsätter och därmed det snabba utdöendet av arter. Pandemin har visat att ganska drastiska åtgärder faktiskt går att genomföra. Kommer erfarenheterna att föras över till att rädda vår livsmiljö? Det verkar inte så. Ständig tillväxt är fortfarande överordnad ideologi.

Efter att ha flyttat till Lerum 1992 började jag efter några år känna mig någorlunda hemtam i kommunen. Därför kontaktade jag dåvarande ordföranden i Lerums Naturskyddsförening, Tommy Blandin, som jag kände från diverse tidigare kontakter, och erbjöd intresse. Helt överraskande ville han då att jag skulle efterträda honom som ordförande.

Efter viss tvekan accepterade jag och valdes till ordförande på kretsstämman 13 mars 1996. Detta bevakades med bild i Lerums Tidning med Tommy och mig som nöjda skakade hand.
När detta skrivs i januari 2021 är jag fortfarande ordförande efter snart 25 år, trots att jag de senaste åren bestämt har framfört att jag borde ersättas som ordförande och att styrelsen behöver förnyas.

De 25 åren har åstadkommit mer än 25 A4-pärmar med ärendehandlingar trots att mycket på senare tid bara har hanterats digitalt. Mitt engagemang har åtminstone resulterat i ett mycket stort antal skrivelser till kommunen, myndigheter mm.

Tveklöst har de 25 åren varit framgångsrika för Lerums Naturskyddsförening och mig. I inledningen till årsberättelsen har i flera år på goda grunder konstaterats: *"LNF uppfattas som den ledande företrädaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun."*
Exempelvis har representanter för styrelsen träffat kommunalråden två gånger om året sedan början av 2000-talet. Vid mötena har åtminstone på senare år LNF satt agendan för mötena genom att i förväg sända över en lista med frågor att ta upp.

Samhället och livsmiljön förändras. Risken är betydande att de närmaste 10 åren medför katastrofala klimatförändringar och ekologisk kollaps, såvida inte radikala förändringar sker. Naturskyddsföreningen har möjlighet att påverka detta, men då krävs att medlemmar medverkar aktivt. Det är hög tid för förnyelse!

Olov Holmstrand
Fortfarande motvillig ordförande i Lerums Naturskyddsförening

Styrelseledamöter och kontaktpersoner

Styrelse

Olov Holmstrand	ordförande	0302-105 87
E-post: olle.holmstrand@telia.com		
Stefan Larsson	vice ordf.	0727-005964
Bo Nilsson	sekreterare	0705-314635
Dan Skarpsjö	kassör	0707-152184
Lars-Erik Karlsson		0709-474678
Bertil Svensson		0709-519579
Catharina Pettersson		0705-972637
Pia Hansen		0705-250833

Suppleanter

Ingrid Ritola	0709-716865
Kennet Lundin	0705-523489
Erika Tyrberg	0730-301203
Kjell Hansson	0705-281904

Kontaktpersoner

Plan	Olov Holmstrand	0302-105 87
Säveån	Stefan Larsson	0727-005964
Fåglar	Hasse Österman	0702-918171
Handla miljövänligt	Catharina Pettersson	0705-972637
Klimat	Dan Skarpsjö	0707-152184
Botanik	Kjell Hansson	0705-281904
Landskap	Bertil Svensson	0709-519579
Stensjön	Hans-Ove Olausson	0732-162917
Hemsidan	L O Stakeberg	0703-875820
Fältbiologer	Vakant	
Amfibieskydd	Kennet Lundin	0705-523489
Medlemmar	Olov Holmstrand	0302-10587
Natursnokar	Erika Tyrberg	0730-301203
Programansvarig	Ingrid Ritola	031-7025645
Programredaktör	Dan Skarpsjö	0707-152184

Valberedning

Ulf Björnerås	0725-670732
Moa Björnerås	0722-040828

Revisorer

Robert Liljeberg	0734-394940
Sven-Erik Grönqvist	0736-800539

Revisorsuppleanter

Eva Dahllöf	0705-643023
Per Arne Pelldén	0733-802371

Bankgiro: 252-1102

Resp. författare svarar för sitt innehåll

Aktiviteter (Sammanfattning)

Februari

Sön 21 feb	Natursnokarna Eldtema

Mars

Tis 2 mars	Vandring kring Gråbo
Tors 4 mars	Öppet hus - Kolla hemsidan
Mån 8 mars	Inställt årsmöte
Sön 14 mars	Fågelutflykt med Morgan
Sön 14 mars	Vandring i Härskogen
Lör 20 mars	Landskapsvård Stensjön
Lör 27 mars	Landskapsvård Stensjön
Lör 27 mars	Earth Hour

April

Sön 11 april	Natursnokar Vår i skogen
Sön 11 april	Vårvandring vid Säveån
Sön 18 april	Sjöviksrunda med Svenssons
Sön 25 april	Natur/Kulturvandring Säveån

Maj

Sön 2 maj	Vandring vid Gullringsbo
Tis 4 maj	Bokskogspromenad
Sön 9 maj	Natursnokarna vid Håva.
Sön 9 maj	Fågelskådningens dag
Sön 23 maj	Vandring i Paradiset
Tors 27 maj	Botanikvandring
Fre 28 maj	Cykeltur med nattsångare

Juni

Tors 3 juni	Botanikvandring
Ons 5 juni	Naturnatta
Tors 10 juni	Botanikvandring
Tors 17 juni	Botanikvandring
Sön 27 juni	Botanikresa - Heldag

Augusti

Sön 8 aug	Ängens dag
Sön 22 aug	Klockgentiana Högsjön

September

Sön 19 sep	Sträckfågelräknig

Myrlilja. Bild: Olle Holmstrand

Naturskyddsföreningens program våren-sommaren 2021

Som följd av covid-19 är få inomhusarrangemang planerade. Beroende på hur pandemin utvecklas kan ändringar komma att ske. Se aktuell information på vår hemsida https://lerum.naturskyddsforeningen.se/

Februari

Sön 21 feb Natursnokarna Eldtema

Vi lär om elden. Hur man kan göra upp eld, vad man behöver tänka på och hur man kan använda den. Vi leker lite lekar om vi hinner för att hålla värmen också. Vi ordnar tillsammans brasa och avslutar med att grilla egen medtagen matsäck.

Plats: Härskogen.

Samling på parkeringen vid friluftsanläggningen.

Frågor: Erika Tyrberg 0730-30 12 03.

Natursnokarnas Facebooksida:

https://www.facebook.com/groups/168959473184910/?fref=ts

Mail: natursnokarna.lerum@gmail.com

Mars

Tis 2 mars Vandring kring Gråbo

Lätt vandring på ca 7 km, mycket asfalt i början men sedan blöta stigar, grusväg och asfalt tillbaka. Vi är ute ca 3 tim. Ta med matsäck för en rast. Kläder och skor efter rådande väder. Kanske behövs stavar/och eller broddar.

Samling kl 10.00 vid busstationen Mjörnbotorget, Gråbo. OBS! Begränsat antal deltagare.

OBS! Anmälan via SMS till 0707-36 36 93 senast 28/2.

För mer information och anmälan:

Sture Hanson, 0707-36 36 93.

Arr: STF Lerum-Partille.

Tors 4 mars Öppet hus – Osäkert
Kanske blir det så att Hasse får sammanfatta sjöfågelräkningen ikväll. Så kommer frågan: Är vårfåglarna på gång? Vi berättar för varandra vad vi hört och sett och gör därefter ett nytt program. Sedan har vår Barbro, som ställer upp i vått och torrt, lovat berätta om något, vi får se vad.
Tack säger vi. Ta Koppen med och vi ses kanske i Aspenäskyrkan kl. 19.00 – MEN kolla hemsidan!

Mån 8 mars Inställt Årsmöte

Mån 8 mars Inställt Årsmöte
Coronapandemin gör att årsmötet kommer att genomföras senare och kanske utomhus. Information kommer att lämnas på hemsidan och facebook samt med annons i Lerums Tidning.

Sön 14 mars ÄNDRING Fågelutflykt till Mjörn med Morgan
Morgan lockade med Mjörn på Tjörn .....MEN med Coronan och miljötänket blir det inte bra för samvetet. Vi tar det längre fram. NU tar vi Mjörn från Alingsåssidan. Vi ses vid Tallhyddan i Alingsås kl 9.
Medtag matsäck!
Frågor: Morgan 0730-28 62 80 eller
Hasse 0702-91 81 71.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Sön 14 mars Vandring i Härskogsområdet
Vi vandrar från Lilla Stamsjöns badplats genom skogen via Kullsjön till Blomsholm vid Stora Härsjöns norra ände. På återvägen passerar vi Bävsjöryds gård, en gammal släktgård med anor från 1500-talet. Ca 10 km, i lätt terräng och på väg. Ta med matsäck för en rast. Vi är ute ca 3,5 tim.
Samling Lilla Stamsjöns badplats kl 10.00,
ca 1,7 km promenad från Aspedalens station.
Tips: Cykel är fri på pendeltåget.
OBS! Begränsat antal deltagare.
Anmälan senast 12/3.
För mer information och anmälan:
Ottie Holmberg 0703-98 23 03.
Arr: STF Lerum-Partille.

Lör 20 mars Landskapsvård Stensjön
Markerna runt Stensjön betas, men behöver fortfarande skötas om. Ta med busksax och yxa om du har eller kom som du är och hjälp till med det som behövs. Ta med fika. Hans-Arne Olausson väntar på oss vid parkeringen innan Floda station kl. 10.00.
Frågor: Hans-Arne 0732-162917.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Lör 27 mars Landskapsvård Stensjön
Se information 20 mars.

Lör 27 mars Earth Hour
Deltag i världsomspännande klimatmanifestation och släck ljuset kl. 20.30-21.30. Det är viktigt att vi bryr oss om klimatet på den jord vi har.

April

Sön 11april Natursnokarna Vår i Skogen
Vi pratar om våren. Alla växter och djur som "vaknar". Vi tillverkar "lövavtryck" och lär oss några av träden vi hittar runt oss. Vi kommer promenera en bit så ha bra skor! Vi ordnar brasa och avslutar med att grilla egen medtagen matsäck.
Plats: Lilla Lövsjön i Gråbo Tid: kl. 11-13.
Frågor: Erika Tyrberg 0730-30 12 03.
Natursnokarnas Facebooksida:
https://www.facebook.com/groups/168959473184910/?fref=ts
Mail: natursnokarna.lerum@gmail.com

Sön 11 april
Vårvandring Säveåreservatet Floda–Hillefors
Stefan Larsson tar oss med på en vandring utmed Säveån nedströms mot Hillefors. Vi lyssnar efter vårfåglar, pratar om fiskvandring och problemen vid Hillefors kraftverk Ta på skodon efter väder och fika i ryggsäcken.
Vi träffas vid Floda station kl.10.00.
Frågor: Stefan 0727-00 59 64.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Sön 18 april Sjöviksrundan med Svenssons
Svenssons tar oss med på den årliga vandringen bland vårfåglarna. Glöm inte kikare och fika.
Samling vid Stenkullens station (stora P-platsen) kl 8.00 eller vid cementfabriken i Sjövik kl. 8.20.
Glöm inte kikare och fika.
Frågor: Svenssons 0302-436 11
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Sön 25 april
Natur- och Kulturvandring längs Säveån
Tillsammans med Lars-Erik Karlsson och Claes Trefil går vi en runda på ca 10 km utmed ån med omgivningar mellan Floda och Stenkullen (Knavra bro). Med raster och uppehåll är vi ute kring 5 tim. Grova skor rekommenderas. Ta med matsäck.
Samling kl 08.40 vid Floda stationshus.
OBS! Begränsat antal deltagare.
Obligatorisk anmälan senast den 23/4 till
Maud Eklöf 0702-68 39 08.
För mer information:
Lars-Erik Karlsson 0709-47 46 78.
Samarr: STF Lerum-Partille och Skallsjö Hembygdsförening.

Maj

Sön 2 Maj Vandring kring Gullringsbo
Vi börjar vandra direkt från Aspens station längs stranden, upp över tågtunneln och fram till Rasebacken - området där järnvägen rasade ut i Aspen 1913. Härifrån går vi på stigar och grusvägar, stannar och njuter av vitsippsmängden och lyssnar efter flyttfåglarna.
Kängor eller bra skor rekommenderas.
Vandringen är ungefär 7 km och vi är ute ca 3 tim.
Ta med matsäck för en rast.
Samling vid parkeringen, Aspens station kl 10.00.
OBS! Begränsat antal deltagare.
Anmälan senast 30/4.
För mer information och anmälan:
Barbro Andreasson 0760-26 77 27.
Samarr:. med STF Lerum- Partille,
Lerums Naturskyddsförening och LPU.

Tis 4 Maj Bokskogspromenad
Vi vandrar i skir grönska bland prasslande löv, ca 7 km, mycket brant i början. Vi är ute ca 3 tim. Ta med matsäck för en rast, kanske vid Jonsereds trädgårdar. Skor efter rådande väder, det kan vara blött.
Samling vid Jonsereds station, spår 2. kl 10.00
OBS! Begränsat antal deltagare.
Anmälan via SMS senast 2/5 till 0707-36 36 93.
Frågor: Sture Hanson 0707-36 36 93.
Arr: STF Lerum- Partille.

Sön 9 maj Natursnokarna Håva i Säveån
Vi genomför vårt årliga grodyngel check. Vad hittar vi under ytan? Vi lär oss lite arter samt leker lite lekar anpassat efter väder och grupp. Vi startar brasan och fikar tillsammans som avslut.
Plats:
Samling vid Stenkullens stations parkering. Kl. 11-13.
Frågor: Erika Tyrberg 0730-30 12 03.
Natursnokarnas Facebooksida:
https://www.facebook.com/groups/168959473184910/?fref=ts
Mail: natursnokarna.lerum@gmail.com

Sön 9 maj Fågelskådningens Dag
Vi ses vid Stålebo våtmark. Några av oss i fågelgruppen kommer att vara på plats från kl. 8.00 och några timmar framåt och guida. Hitta dit: Skylt: STÅLEBO VÅTMARK från Brunnslyckans busshållplats på lokalvägen mellan Floda/Tollered. Följ sedan stenmuren från P-platsen till "Utsikten".
Ta med fika och kikare och kom och njut av fågellivet i "våra" dammar.
Frågor: Hasse 0702-91 81 71 eller
Barbro 0760-26 77 27.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Vi samarbetar med:
Studie
främjandet

Sön 23 Maj Vandring i Paradiset
Vi vandrar ca 10 km från Partille station via Himlastegen till Paradiset och sedan in i skogen förbi Surketjärn, Mörkevattnet till Flatvattnet där vi fikar. Hem går vi via Besebäcken, höger runt Ulvåsen och in på Lexbyspåren. Vi går i kuperad terräng så kängor eller stövlar rekommenderas. Vi är ute ca 3,5 tim.
Ta med matsäck för en rast.
Samling Partille station, spår 2. kl 10.00
OBS! Begränsat antal deltagare.
Anmälan via SMS senast 21/5 till 0706-15 80 55.
Frågor: Jörg Rückert 0706-15 80 55.
Arr: STF Lerum-Partille.

Tors 27 maj Botanikvandring
Nu är det dags för en av våra trevliga kvällsutflykter. Vi brukar åka till någon intressant plats och försöker examinera de växter vi träffar på. Har du flora och lupp är det bra. Fika med och stövlar på. Lars-Owe Stakeberg bestämmer i kväll vilken fin plats vi ska åka till. Vi träffas på Stenkullens stations stora parkering kl 18.00.
Frågor: Lars-Owe Stakeberg 0703-87 58 20.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Fre 28 maj Cykeltur bland nattsångare
Hasse tar oss med på en tur längs banvallen mellan Stannum och Olofstorp. Medtag: cykel, fika, myggolja och kläder efter väder, kanske vantar?
Samling vid Stannums trä kl. 20.00.
Frågor: Hasse 0702-91 81 71.
Se rådande Corona regler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Juni

Tors 3 juni Botanikvandring
Kom med ut i den härliga sommargrönskan, så får vi se vilka växter vi hittar. Bosse Nilsson har tittat ut någon fin runda vi kan åka till. Har vi tur kan vi njuta av trastens flöjtande toner till fikat.
Vi träffas på Stenkullens stations stora parkering kl 18.00.
Frågor: Bo Nilsson 0705-31 46 35.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning

Ons 5 juni Naturnatta
Kom med och njut av nattskärrornas mytomspunna spel i sommarnatten. Bosse är vår guide och möter oss på Torpskolans parkering kl. 22:00. Vart ska vi i år??? Bosse har koll. Ta med fika, stövlar, ficklampa och myggstift.
Frågor: Bosse 0302-146 35 eller 0705-31 46 35.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Tors 10 juni Botanikvandring
I kväll är det Per Leyton som tittat ut någon fin plats, där vi kan examinera de växter vi hittar. Nu bör en hel del växter stå i sin fagraste blom. Glöm inte fika. Vi träffas på Stenkullens stations stora parkering kl 18.00.
Frågor: Per 0705-92 28 40.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Tors 17 juni Botanikvandring
Vår sista botanikvandring det här året bestämmer Lars-Erik Karlssons vart vi tar vägen. Tänk att få vandra över de fina sommarängarna med surrande insekter och fladdrande fjärilar och titta på allt som växer och frodas. Sedan är det dags för fika. Kom med.
Vi träffas på Stenkullens stations stora parkering kl 18.00.
Frågor: Lars-Erik 0709-47 46 78.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Sön 27 juni Botanikresa
– Heldag – Ingen samåkning
Årets botanikutflykt går till fina växtlokaler i Göteborgs skärgård. Tag med fika för en rast, samt flora och eventuellt lupp. Lunch intages på lokalt matställe på egen bekostnad. Beräknad hemkomst ca. 18.00.
Samling kl 08.00 på parkeringen vid Tingshuset Lerum.
Föranmälan till Lars Owe Stakeberg, lostakeberg@telia.com eller 0703-87 58 20 senast torsdag 24 juni.

Augusti

Sön 8 aug Ängens dag
Lieslåtter är nödvändig för att ängsblommorna ska leva vidare. Kom och prova på hur det är att slå med lie. Ta med lie om du har, annars finns det att låna. Lars-Erik Karlsson finns vid Skallsjö Hembygdsgård (nära kyrkoruinen) kl 08.00 -12.00.
Frågor: Lars-Erik 0709.47 46 78.
Arr: Skallsjö Hembygds och Fornminnesförening.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.

Sön 22 augusti Klockgentiana vid Högsjön
Vi vandrar runt Högsjön och beundrar de unika bestånden med klockgentiana och dessutom många andra blommor som t ex strandlummer och sileshår. Om solen är framme hoppas vi också på många trollsländor och kanske bad.
Kängor eller stövlar på och fika i ryggsäcken så ses vi vid Torpskolans parkering kl 10.00 eller vid Bergums kyrka kl 10.15.
Frågor: Bo Nilsson 0705-31 46 35.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

September

Sön 19 sep Sträckfågelräkningen
Per och/eller Jon Håkansson kommer att vänta på oss vid Gråbo modellflygplats, som heter Backlanda. Den ligger inte långt från Hjällsnäsviken. De berättar vilka fåglar som sträcker och kommer att vara på plats från kl. 07:00 och ett par timmar framåt.
Varma kläder och en värmande fika medtages.
Frågor: Per 0705-89 59 52 eller Jon 0737-25 98 58.
Se rådande Coronaregler på hemsidan.
Ingen samåkning.

Ägg av alkonblåvinge på klockgentiana
Bild: Olle Holmstrand

Vitsippor. Bild: Olle Holmstrand

Dagvattnet rinner ut i vattendragen – hjälp till att hålla det rent

Ett av Sveriges miljömål är "Levande sjöar och vattendrag". Det innebär bland annat att sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara, ha en långsiktigt bevarad produktionsförmåga och biologisk mångfald samtidigt som förutsättningar och möjligheter för friluftsliv ska finnas. I Lerums kommun finns mycket vatten att värna och vara rädd om.

Här har vi förutom Säveån, som binder samman Mjörn, Sävelången och Aspen, många mindre vattendrag. De flesta av dessa åar och bäckar mynnar ut i Säveån och sjöarna. Sjöarna och åarna är värdefulla och omtyckta för friluftsliv och rekreation. Många människor vandrar längs Gotaleden och runt Sävelången; en tydlig ökning har skett under den pågående coronapandemin.

Naturupplevelserna längs vattendragen är fantastiska, både av växtlighet och djurliv, inte minst fåglar och fisk längs Säveån. Även de många mindre vattendragen ger fina naturupplevelser. Många av dem har dessutom platser lämpliga för öringars och andra fiskars lek.

För att bevara vattendragen och för att dessa positiva upplevelser ska bestå måste vi alla hjälpas åt att bevara vattnet friskt och rent genom att förhindra att föroreningar släpps ut till dem.
Kanske tänker du att "jag släpper inte ut några föroreningar till vattnet, mitt avloppsvatten renas i reningsverket". Ja, det gäller för vatten från kök, bad och toalett. Men mycket vatten leds via dagvattenledningar utan någon rening till vattendragen.
Dagvattnet består bland annat av regnvatten från tak samt från gator och vägar och andra hårdgjorda ytor som leds via stuprör och brunnar till dagvattennätet.

Det bästa sättet att minska föroreningsbelastningen via dagvattnet är givetvis att förhindra att föroreningar hamnar där. Hela samhället berörs av dagvattenhanteringen, ingen aktör har möjlighet att styra över helheten. Såväl verksamhetsutövare, fastighetsägare, privatpersoner som kommunen kan påverka och har ansvar för dagvattnets innehåll.

Vad kan Du som privatperson bidra med? Det finns många enkla åtgärder som exempelvis att inte slänga skräp på marken, inte hälla ner vätskor eller släppa ner skräp i rännstensbrunnar. Att tvätta bilen på gatan är direkt olämpligt.

Tvättvattnet innehåller dels oljor, asfalt- och däckrester och giftiga metaller som sköljs av från fordonet, dels skadliga bilvårdskemikalier. Åk istället till en automattvätt eller "gör-det-själv-hall". I dessa anläggningar renas tvättvattnet innan det släpps ut.

Alla kan och måste bidra till att minska föroreningsbelastningen till våra vattendrag och därmed till att uppfyllelsen av miljömålen kan närmas.

Catharina Pettersson

Häradsbron vid Säveån. Bild: Olle Holmstrand

Förslag till ny skogsstrategi för Lerums kommuns skogar med hjälp av Hyggesfritt skogsbruk

I samband med avverkning vid Riddarstensspåret hösten 2020 fick vi i Naturskyddsföreningens styrelse flera samtal från ledsna och förtvivlade Lerumsbor som undrade om det inte finns någon alternativ brukningsform till den konventionella?

Det finns det!

Vi skulle haft en föredragshållare från företaget Plockhugget på årsmötet 8 mars för att redogöra för hyggesfritt skogsbruk. Men det blir tyvärr inget fysiskt årsmöte i mars! Istället ska jag försöka redogöra för hur hyggesfritt skogsbruk fungerar.

Grunden till denna metod kommer från en skogsforskare som heter Mats Hagner. Han ifrågasatte trakthyggesbruket (kalhyggen). Istället var hans mål att ha en sluten skiktad skog utan större hyggen, dvs alla bestånd skulle innehålla allt från fröplantor till vuxna träd. Avverkning ska ske när trädet nått måldiameter.

Hjälpplantering är tillåtet. Mats fick mycken kritik från forskarkollegor och av myndigheten. Modellen presenteras i slutet av 1990-talet och var främst anpassad för norrländska förhållanden. Här söderut blev resultatet ofta att skogen "förgranades" och tallföryngring uteblev.

Mats tankar förfinas och anpassas för syd- och mellansvenska förhållanden av företaget Silvaskog. Mikael Karlsson (inte den tidigare ordföranden i riks-SNF) och Martin Jensen som drev företaget tog hjälp av skötselmetoden Lybecksmodellen. Det innebär att man låter skogen utvecklas fritt ända till avverkning.

Momenten markberedning, plantering, röjning, underröjning, gallring och underröjningen för slutavverkning hoppas över. Man inväntar bara "måldiameter". På detta sätt har Lybecks statsskogar skötts framgångsrikt under många år. Denna modell gynnar främst lövträd och blandbestånd, men den ljusälskande tallplantan missgynnas.

Det senaste tillskottet i hyggesfritt har Martin Jensen + 2 startat. Det heter Plockhugget och nu bemästrar de också tallföryngring! Detta genom att skapa gläntor och få ner ljuset till marken.

Jag har med stor nyfikenhet följt utvecklingen med hyggesfritt från början till nu, både i Lybeck och på olika ställen i Sydsverige. Något som tydligt talar för hyggesfritt är att myndigheten Skogsstyrelsen, som tidigare drev rättsprocesser mot skogsägare som anammat hyggesfritt, istället har kurser och utbildningar i hyggesfritt!

Även förvaltare typ Skogssällskapet och skogsägarföreningar typ Södra, kan för kunder/medlemmar tillhandahålla hyggesfritt.

Jag ska försöka vara objektiv och ge plus och minus för hyggesfritt.

Minus skiktningen.
Det tar tid att få den fullskiktade skogen som är målet för hyggesfritt. Framför allt i övergången till hyggesfritt. Det största problemet är tallföryngring. Där måste man vara uppmärksam! Men det är inte omöjligt.

Minus överfarter.
Det blir fler överfarter då man kan skörda var 10e år, om det växer bra. Det gäller att ha koll på spår och markpackning!

Plus - du slipper markberedning, plantering, röjning, gallring, underröjningen, kalhygget. Risken för stormskador och insektsskador minskar.

Det stora plusset är för naturskyddet och mångfalden då det alltid finns träd i alla åldrar i alla bestånd och framförallt inte underröjningen som är det stora hotet för marklevande skogsfåglar. (Se hur det ser ut vid Riddarstens elljusspår).

Plus - en noggrann skogsinventering som ska utmynna i minst 10% skog som undantas från allt skogsbruk. Dessutom ska alla naturvärden och evighetsträd dokumenteras. Detta är minimikrav, där ägaren lägger ribban.

På de kurser och utbildningar i hyggesfritt som jag varit med om har det funnits stort intresse från kommunalt håll (tyvärr inte från Lerum). Bland annat Göteborgs kommun och Partille kommun har tagit beslut om hyggesfritt. Lerums kommun håller just nu på med en utredning om hur den kommunala skogen ska användas.

För mig är det en självklarhet att den kommunägda skogen skall skötas hyggesfritt. Detta ska ske med förnuft i övergångsfasen, då det är svårt att genomföra i till exempel en 100 procent granskog brukad på konventionellt sätt.
Avslutningsvis vill jag tillägga att till exempel modellen Plockhugget är en produktionsmodell som ger lönsamhet. Det är alltså ingen fridykning. Jag är själv på väg in i detta. Tänk då att jag har en skog med höga naturvärden, som jag vill behålla samtidigt som det ska ge mig inkomster.

Text : Bertil Svensson.

Flerskiktad skog
Bild: Olle Holmstrand

Behöver du hjälp av proffs för att vårda dina saker?

I vårprogrammet 2020 presenterade vi en lista över företag i Lerum som kan hjälpa dig att vårda, laga och reparera dina grejer.
Listan finns också på https://lerum.naturskyddsforeningen.se/handla-miljovanligt-2/.

Under januari 2021 har listan på hemsidan uppdaterats.
Vi vill gärna göra listan längre. Känner du till fler företag som passar in där?
Skicka i så fall ett mejl till catharinap51@gmail.com.

Catharina Pettersson

Floda-padda Bild: Moa Björnerås

Lerums Naturskyddsförening (LNF) – Verksamhetsberättelse 2020

Verksamheten 2020 inom LNF har som mycket annat i samhället påverkats av den pågående Covid 19-pandemin. Ett betydande antal skrivelser har ändå i vanlig omfattning avfattats.

Programbladets båda utgåvor var välfyllda. Men många programaktiviteter måste ställas in. Relationerna och samarbetet med Lerums kommun fungerar väl, även om LNF i åtskilliga frågor företräder kritiska ståndpunkter och anser att kommunens natur- och miljöarbete är otillräckligt och leder fel.

LNF uppfattas som den ledande företrädaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun. Vid årsskiftet 2020/2021 var antalet medlemmar 1470 enligt riksföreningens medlemsregister.

Styrelsen bestod efter årsmötet 9 mars 2020 av Olov Holmstrand (ordf.), Stefan Larsson (vice ordf.), Dan Skarpsjö (kassör), Bo Nilsson (sekr.), Catharina Pettersson, Pia Hansen, Lars-Erik Karlsson och Bertil Svensson. Suppleanter: Ingrid Ritola, Kennet Lundin, Erika Tyrberg och Kjell Hansson.
Styrelsen höll 10 protokollförda sammanträden under 2020, delvis digitalt med e-post.
Några gruppmöten har även hållits.

Arbetsgrupper. För att effektivt ta tillvara styrelsens och övriga aktiva medlemmars kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper eller intresseinriktningar. Grupperna fungerar oftast informellt med hjälp av e-post och rapporterar genom kontaktpersoner till styrelsen.

Under 2020 har det funnits grupper för följande aktiviteter: Program, Utbildning, Plan, Handla miljövänligt, Klimat, Landskap, Botanik, Fåglar, Säveån, Amfibieskydd, Hemsidan och Facebook samt Natursnokarna.

Årsmötet ägde rum 9 mars med 39 deltagare precis innan pandemin skulle ha förhindrat genomförandet. Tommy Järås höll ett mycket intressant och inspirerande föredrag om räddandet av pilgrimsfalken och om Fågelcentralens verksamhet.

Representation. Olov Holmstrand representerade LNF i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Bohuslän och i studiecirkeln God miljö i centrum om planeringen av Lerums centrum. Stefan Larsson medverkade i Säveåns Vattenråd.

Representanter för LNF brukar träffa kommunledningen två gånger varje år. På grund av pandemin genomfördes endast ett möte i år. Det hölls digitalt den 20 oktober. Vid mötet diskuterades bland annat utbyggnaden av Västra stambanan, Lerums nya översiktsplan och kommunens strategi för skogsmarker.

Information. Extern information sker kontinuerligt via LNF:s hemsida och Facebook. Vid några tillfällen har LNF uppmärksammats i media och redovisat synpunkter i insändare. Intern information till alla fullbetalande medlemmar sker i två programblad per år.
Kortfattad intern information om LNF:s verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar vid 13 tillfällen.

Vid årsskiftet 2019/2020 omfattade e-postlistan cirka 255 adresser. Informationen erhålls efter anmälan till LNF:s ordförande Olov Holmstrand, olle.holmstrand@telia.com.

Program och programverksamhet Alla fullbetalande medlemmar fick innehållsrika vår- och höstprogramblad i slutet av februari respektive i mitten av september. Mer än halva upplagan delades ut av medlemmar medan övrigt sändes med post. Hela det aktuella programbladet finns även digitalt på hemsidan.

Som följd av pandemin har antalet genomförda aktiviteter varit avsevärt mindre än tidigare år. Det som har genomförts har huvudsakligen varit utomhus i mindre grupper.

Utbildning Utbildning är inslag i många andra aktiviteter.

Plan- och miljöfrågor: Under året har LNF sänt eller medverkat i ca 20 skrivelser med synpunkter i natur- miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun, men även till Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Trafikverket och Energimarknadsinspektionen. Viktigare, mer utförliga skrivelser finns på LNF:s hemsida https://lerum.naturskyddsforeningen.se/.

LNF är remissinstans till kommunen i planärenden. Lerums kommun har de senaste åren växt med ca 2% om året, vilket medför rätt stor aktivitet ifråga om byggande, i mindre omfattning ifråga och nya planer.

LNF har under 2020 bland annat yttrat sig över planförslag för Bäckamaden och bygglov i Drängsered och Kålkulla. LNF har överklagat kommunens beslut att anta planen för Drängsered. LNF har även överklagat kommunens strandskyddsdispens för ett kallbadhus i Aspen.

Större miljöfrågor som diskuterats inom LNF under 2020 har bland annat varit föreslagen deponi i Vråssered, fiskvandring vid Hillefors, kommunens skogsskötsel och åtgärder avseende Västra Stambanan.

Handla miljövänligt: Kampanjen "Fixa grejen" förs under Miljövänliga veckan, som SNF traditionsenligt genomför vecka 40. Kampanjen som löper under tre år, 2018-2020, syftar till att visa hur man kan bidra till att spara på jordens resurser och att minska avfallet.

I samband med kampanjen hade LNF insändare i Lerums Tidning med titeln "Sluta släng fungerande grejer och öka återbruket!". Insändaren fanns även på lerumsnyheter.se. Insändaren besvarades av kommunens renhållningschef, dels i Lerums tidning, dels på kommunens hemsida.

Klimat: Klimatfrågan har under 2020 kommit i skuggan av pandemin och LNF:s aktiviteter har varit begränsade. De tidigare startade klimat- och bullergrupperna har inte varit aktiva.

Landskap: LNF fortsätter att granska avverkningsanmälningar avseende skog. Synpunkter har bland annat lämnats avseende planerade avverkningar på Brännås och vid Gaddån.

Vid Stensjön gör de betande highland-korna från Stensjöås som vanligt grovjobbet för att hålla de blomsterrika ängarna ner mot sjön hävdade. Inom övriga delar med stormfälld barrskog växer en ny betad björkskog upp. Föreningens 5 arbetsdagar under 2020 har inriktats på att ta bort nykomna buskar på ängarna. Men även de senaste årens snabbt tätnande bestånd av örnbräken hotar nu ängsfloran.

Ormbunkar äts inte av djuren varför vi sedan två år röjer dem med lie. Föreningen hoppas att fler medlemmar hjälper till med detta viktiga arbete för biologisk mångfald som vi med framgång utfört sedan 1960-talet.

Den gemensamma Risvedengruppen för Naturskyddsföreningens kretsar i Ale, Alingsås och Lerum har fortsatt arbetet att långsiktigt skydda framför allt kvarvarande gammelskog. LNF:s representanter i gruppen har varit Bertil Svensson, Hasse Österman och Olov Holmstrand.

Botanik: Botanikgruppen har genomfört 5 välbesökta vår- och sommarvandringar med inventeringar av områden som vi besöker med jämna mellanrum. Trots den rådande Corona-pandemin 2020 kunde vi bland annat genom att undvika samåkning och hålla avstånd sinsemellan, besöka Lugnet/Nääs, Gullringsbo, Stillestorps Kulle, Oryd samt en mossexkursion vid Säveån.

I programmet ingår också en heldagsutflykt utanför kommunens gränser. 2020 gick färden den 21 juni till Kinnekulle. Flitiga, som vi är, hann vi med 4 lokaler: Österplana Hed, Österplana Vall, vid Grindstugan Hällekis och Västerplana Äng.

Bland annat noterades: Gullhavre, Flugblomster, Korskovall, Honungsblomster, Krissla, Tvåblad, Murruta, Puktörne, Duvnäva, Hårkörvel, Lungrot, Praktgulplister, Kalkbräken, Grodmöja, Uddbräken och Sibirisk Björnloka.

För mer information om Botanikgruppens aktiviteter, besök LNF:s hemsida - Grupper - Botanikgrupp. Där finner man bland annat våra planerade botanikvandringar och heldagsutflykten. Noteringar av vad vi sett finns även där. Klicka här för noteringarna: https://lerum.naturskyddsforeningen.se/test-3-bildtabell/

Hösten 2019 inventerades naturvärden i Lerums tätort som underlag till kommunens konsult. Under hösten 2020 inventerades naturvärden i övriga tätorter, ett omfattande arbete som kunde genomföras genom engagemang av styrelsen och flera frivilliga.

Fågelgruppen: Två av våra traditionella inomhusträffar i Aspenäskyrkan kunde genomföras under våren, men höstens träffar fick ställas in på grund av coronarestriktionerna. Utomhusaktiviteterna har dock kunnat hållas med en del restriktioner, såsom ingen samåkning och avstånd mellan deltagarna.
Bland aktiviteterna under 2020 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknade fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 52:a året.

Några organiserade utflykter har gjorts, bland annat till Hallandskusten med besök vid bland annat Morups Tånge och Getterön, vårfågelvandring vid Sjövik och en höstutflykt i Lerumstrakten.

Den traditionella cykelturen utefter gamla banvallen vid Stannum genomfördes och sträckfågelmorgon vid Hjällsnäs (modellflygplatsen), i år för 35:e gången. Fågelskådningens dag firades i maj vid Stålebo våtmarker, och Naturnatta gick i nattskärrornas tecken vid Vite Mosse.

Vi har deltagit i "Projekt Lom", där storlom har inventerats i Uspen, Tvärsjön, Sturven och Stora Stamsjön. Även smålom har inventerats i några tjärnar. Häckningar av tornfalk och pilgrimsfalk samt fiskgjuse har följts regelbundet under året, och ungarna har ringmärkts.

Vi har tillverkat ett 50-tal småfågelholkar, som satts upp ibland annat Lerådalens och Hulans naturreservat. Rensning och komplettering av småfågelholkar har skett bland annat i Säveåns naturreservat och i Lerådalens naturreservat. På grund av den milda vintern har någon sjöfågelmatning ej varit nödvändig, men matning av skogsmesar genomfördes i närheten av Riddarstensspåret.

Dammarna i Stålebodalen, Lergraven samt Bengts damm har även 2020 varit ett eldorado för fåglar och lockat till många besök.

Säveån: Säveån har under 2020 haft ett bra år beträffande lax- och öringbeståndens utveckling, vilket kan avläsas av de fiskräknare som sedan flera år tillbaka är i drift vid Jonsered och Hedefors.

Exempelvis har mer än ett tjog "storlaxar" på över 100 cm längd passerat Jonsered varav åtminstone ett dussin har tagit sig upp och förbi Hedefors omlöp vilket är glädjande. Positivt är även att bara ett fåtal blankålar har omkommit på kraftverksgallren.

Tyvärr har dock processen med att få till stånd en bra fiskväg vid Hillefors kraftverk helt gått i stå tills nu. Efter påtryckningar från naturvårds- och fiskevårdsintressen - och inte minst som en effekt av det e-medborgarförslag som framröstats av kommuninvånarna så har Lerums kommun och dess energibolag nu tvingats ta tag i inrättande av fiskväg på ett mer konkret sätt.

Vad som komplicerat det hela är att den så kallade NAP-en (enligt nya lagen om vattenkraftens miljöanpassning), som skall ålägga energibolagen att inrätta BRA fiskvägar, gjort att länsstyrelsen inte kan tvinga Lerums Energi att åtgärda Hillefors (och Floda kraftverk) förrän efter 2028! Enligt gällande vattendom för Hillefors behöver det bara vara en enklare fiskväg för öring.

Dessutom planeras temporär avsänkning av Hilleforsdammen för att underlätta för laxuppvandring vilket kräver en geoteknisk undersökning, vilken inte är finansierad ännu.
Säveåns Vattenråd har under 2020 lyckats få fram finansiering för inventering och projektering av miljöåtgärder i Säveåns biflöden, vilket är viktigt och bra.

Amfibieskydd: År 1997 byggdes "grodtunnlarna på Nääs-Öijared" – ett pionjärprojekt i amfibievården i Västsverige och som i naturvårdshänseende satte Lerum på kartan. På senare tid har vi i LNF uppmärksammat att underhållet av tunnlarna med tillförande dikesledare inte har fungerat väl.

Hemsida och Facebook: Hemsidan har liksom tidigare år skötts av en arbetsgrupp bestående av Lars-Owe Stakeberg och Barbro Andreasson. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt samtliga programaktiviteter innefattande bland annat Fågelgruppens,

Botanikgruppens och Natursnokarnas utflykter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information samt kontinuerliga fågelobservationer i kommunen och har adressen https://lerum.naturskyddsforeningen.se/.

LNF finns på Facebook. Där annonseras bland annat de aktiviteter som LNF anordnar. Där hittar du också extra programpunkter som inte fanns vid programbladets tryckning. Sök på Lerums Naturskyddsförening eller gå in via föreningens hemsida.

Natursnokarna: I mars genomfördes en träff med eldtema i Härskogen. Vädret var både kallt och blött och det var precis i början av covid-19 och många var försiktiga med alla aktiviteter även de ute. Handsprit tillhandahölls och det hölls avstånd.

I april testade vi att vara i anknytning till spindellekplatsen i Floda. Då med allemans-rättstema. Vi lekte lekar där vuxna och barn tillsammans i sin familj, för att corona-anpassa, letade och svarade på olika frågor kring allemansrätten. Vi lyckades även locka med några som var och lekte på lekplatsen som fick en lite inblick i verksamheten.

I maj genomförde vi vår årliga håvning i Säveån, med utgångspunkt från Floda station. Alltid lika uppskattat. Hittade inte så många yngel men mycket annat intressant.

Nääs barnfestival. I början av september skulle vi ha medverkat på festivalen, men på grund av covid-19 så ställdes den in och då inget medverkade i denna.

I september vid samma ställe som vi avslutade på innan sommaren. Säveån med utgång från Floda station. Vi fick uppdrag kopplat till sinnen från en skogstomte som lämnat lite brev till snokarna i buskarna och träden runt omkring. Mycket uppskattat av barnen.

I oktober genomförde vi en träff i ett nytt område. Lilla Lövsjön utanför Gråbo. Vi gjorde lövtryck och pratade om lite arter. Skogstomten kom med uppdrag igen. Dock var det en liten skara som trotsade väder, vind och corona.
Vår första adventträff fick vi ställa in på grund av att ledaren själv var i familjekarantän.

Fältbiologerna har tyvärr ingen verksamhet i Lerum. Lerums Naturskyddsförening avvaktar eventuella möjligheter att återstarta fältbiologverksamhet.

Lerum i februari 2021
Olov Holmstrand (ordf)
Stefan Larsson (vice ordf)
Bo Nilsson (sekr)
Dan Skarpsjö (kassör)
Catharina Pettersson
Pia Hansen
Lars-Erik Karlsson
Bertil Svensson
Ingrid Ritola
Kennet Lundin
Erika Tyrberg
Kjell Hansson

Blåsippor vid Säveån Bild: Moa Björnerås

Naturskydds föreningen

Alla får del av Naturskyddsföreningens arbete för en välbevarad natur och en bättre miljö. Genom att bli medlem försäkrar jag att Naturskyddsföreningen kan fortsätta arbetet för en bättre miljö.

Jag heter_____ Född år_____

Adress _____

Postadress_____

Telefon_____-_____ e-post_____

Familjemedlemmarnas namn _____ _____ _____

- ☐ Jag vill bli fullbetalande medlem 295:-
- ☐ Ungd under 25 år + Fältbiologerna 195:-
- ☐ Vi vill att hela familjen skall vara med 365:-
- ☐ Naturskyddsföreningen skickar inbetalningskort och välkommenpaketet till ovanstående adress.

Jag vill deltaga i följande aktiviteter

Klimatfrågor – Handla miljövänligt – Bygga fågelholkar – Fågelstudier – Rädda Tornfalkar

Botanik – Planfrågor – Promenader – Miljö – Äta rätt – Fältbiologerna – Styrelsejobb

Smådjur i skogen – Rädda gammelskog – Natursnokarna. (Ringa in det du vill göra)

Scanna denna sida och skicka med e-post till: olle.holmstrand@telia.com, så blir du medlem. Sänd inga pengar nu.

Naturskydds föreningen

Avsändare:
Olov Holmstrand
Torphagebacken 11
443 38 LERUM

TRYCK / CENTRALTRYCKERIET/ALINGSÅS 0322-107 99

Hillefors kraftverk Bild: Olle Holmstrand